

Kronika • Current events in Polish oncology**Prof. Jan Steffen członkiem rzeczywistym PAN**

Prof. Jan Steffen wybrany został na członka rzeczywistego Polskiej Akademii Nauk. W latach 1992-1998 był członkiem Prezydium PAN, a w latach 1998-2000 przewodniczącym Komisji ds. Współpracy PAN z Zagranicą. Jest członkiem Kolegium Doradczego Przewodniczącego Wydziału Nauk Medycznych PAN. W latach 1994-2000 był członkiem Zespołu Nauk Medycznych i Komisji Badań Podstawowych KBN, obecnie przewodniczy Sekcji Biologii Medycznej KBN. W latach 1984-1996 był przewodniczącym Rady Naukowej Zakładu Genetyki Człowieka PAN w Poznaniu, przewodniczy Radom Naukowym Cen-

trum Onkologii-Institutu im. Marii Skłodowskiej-Curie, Institutu Immunologii i Terapii Doświadczalnej PAN we Wrocławiu i Institutu Medycyny Pracy w Łodzi. Jest członkiem Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej, a następnie Centralnej Komisji ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych, nieprzerwanie od roku 1982. Uzyskał m.in. nagrody naukowe: Miasta Poznania, Przewodniczącego Agencji Energii Atomowej, Rady Naukowej przy Ministrze Zdrowia, Ministra Zdrowia (5-krotnie), Sekretarza Naukowego Polskiej Akademii Nauk, Wydziału Nauk Medycznych PAN. Jest członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Onkologicznego, Polskiego Towarzystwa Onkologii Klinicznej i Radiotherapy Club (Wielka Brytania). W latach 1990-1991 był przewodniczącym Komitetu Programowego Europejskiej Organizacji Institutów Onkologii, a w latach 1998-2000 członkiem Europejskiej Rady Badań Medycznych, Europejskiej Fundacji Nauki. Jest członkiem Komitetów Redakcyjnych dwumiesięcznika *Nowotwory Journal of Oncology* i *Bulletin of the Polish Academy of Sciences, Biological Sciences*. W latach 1976-1985 był zastępcą Dyrektora Institutu, w latach 1985-1991 Dyrektorem Centrum Onkologii-Institutu im. Marii Skłodowskiej-Curie. W latach 1986-1990 kierował Centralnym Programem Badawczo-Rozwojowym „Zwalczanie Chorób Nowotworowych”.

Prof. Andrzej Kopacz**Członkiem Honorowym Towarzystwa Chirurgów Polskich**

W dniu 12 września 2001 r., podczas uroczystego otwarcia Jubileuszowego Zjazdu Towarzystwa Chirurgów Polskich w Warszawie, prof. Andrzej Kopacz otrzymał godność Członka Honorowego TChP.

Profesor Andrzej Kopacz jest absolwentem Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Gdańsku z 1963 roku. Doktoryzował się w 1972 roku, pracę habilitacyjną obronił w 1983 roku, tytuł naukowy profesora uzyskał w 1995 roku. W październiku 1986 roku został powołany na stanowisko kierownika Katedry i Kliniki Chirurgii Onkologicznej. W latach 1984–1991 pełnił funkcję z-cy Dyrektora Institutu Chirurgii.

Na dorobek naukowy profesora Andrzeja Kopacza składają się 102 prace oryginalne, 26 prac kazuistycznych, 23 komentarze napisane na zaproszenie do prac opublikowanych w *Polskim Przeglądzie Chirurgicznym* i *Nowotworach* oraz 98 komunikatów zjazdowych, opublikowanych w postaci streszczeń w pamiętnikach zjazdów. Jest redaktorem i współautorem podręcznika pod tytułem „Zarys chirurgii onkologicznej”, który ukazał się w 2000 roku, nakładem działu wydawnictw Akademii Medycznej w Gdańsku.

Przedmiotem szczególnych zainteresowań prof. Andrzeja Kopacza jest rozpoznawanie i skojarzone leczenie nowotworów przewodu pokarmowego, raka piersi, czerniaka złośliwego i mięsaków tkanek miękkich. Zagadnieniom raka przełyku i żołądka poświęcił 33 prace. Są one wynikiem gromadzenia własnego doświadczenia i doświadczenia prowadzonego zespołu. Śmiertelność okołoperacyjna zmalała w tym czasie z 25% do 10%. Poprawę wyników uzyskano dzięki stworzeniu doświadczanego zespołu, operującego w oparciu o dwa pokolenia chirurgów. Klinika prowadzi również laseroterapię w nieoperacyjnych nowotworach przełyku.

Niezaprzeczalnie pionierskim osiągnięciem było wprowadzenie w 1995 r. hipertermicznej chemioperfuzji w leczeniu zaawansowanego czerniaka złośliwego i mięsaków tkanek miękkich, umiejscowionych na kończynach, przy użyciu krążenia pozaustrojowego. W 1999 roku, wykorzystując doświadczenie w leczeniu czerniaka. Zespół pod Jego kierunkiem wykonał po raz pierwszy w Polsce hipertermiczną chemioperfuzję jamy otrzewnej w rozsianym raku jelita grubego, a w 2000 r. w rozsianym raku żołądka.

Prof. A. Kopacz jest także niekwestionowanym autorytetem w rozpoznawaniu i leczeniu raka piersi, zagadnieniu któremu poświęconych jest ponad 20 prac spośród jego dorobku naukowego. W celu poszukiwania nowych metod diagnostycznych nawiązał współpracę z Zakładem Medycyny Nuklearnej (scyntygrafia) i Politechniką Gdańską (mammografia bioimpedancyjna). Wprowadził w klinice zabiegi rekonstrukcyjne piersi po mastektomii oraz tzw. oszczędzające leczenie raka piersi „*breast conserving therapy*”. Tę ostatnią metodę połączono z meto-

dą uwidocznienia i wycięcia diagnostycznego tzw. „węzła wartownika”. Dużą wartość mają prace dotyczące cytogenetyki guzów tkanek miękkich, które są wynikiem współpracy z zespołem prof. J. Limona. Zamieszczone są one w renomowanych czasopismach zagranicznych. Prof. A. Kopacz był promotorem 5 przewodów doktorskich i opiekunem 2 habilitacji. Stworzył własną szkołę chirurgii onkologicznej. Był recenzentem wielu prac doktorskich i habilitacyjnych oraz dorobku naukowego do tytułu profesora. Był konsultantem wojewódzkim w zakresie chirurgii onkologicznej od 1995 do 2001 roku. Jest członkiem redakcyjnym Komitetów naukowych czasopism *Nowotwory Journal of Oncology* i *Videochirurgia* oraz recenzentem i komentatorem prac publikowanych w *Polskim Przeglądzie Chirurgicznym*. Od 1996 r. jest członkiem Niezależnej Komisji Bioetycznej przy AMG. Brał czynny udział w organizacji 2 zjazdów Sekcji Chirurgii Onkologicznej w Gdańsku w 1991 i 1994 roku z udziałem gości zagranicznych. Jest współzałożycielem „Gdańskiego Towarzystwa Stomijnego” oraz „Gdańskiego Klubu Amazonek”.

Aktywnie uczestniczy w pracach licznych krajowych i międzynarodowych towarzystw naukowych, w tym: Towarzystwa Chirurgów Polskich (członek Zarządu Głównego 1995-2001), Polskiego Towarzystwa Chirurgii Onkologicznej oraz Sekcji Viscerosyntezy TCHP, Polskiego Klubu Proktologii, Europejskiego Towarzystwa Chirurgii Onkologicznej (ESSO) i Europejskiego Towarzystwa Chirurgii Endoskopowej (EAES). 19 maja 2001 r. uzyskał stanowisko profesora zwyczajnego. W październiku 2001 r. został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Jubileusz 50-lecia pracy prof. Barbary Gwiazdowskiej w Instytucie Onkologii

W kwietniu bieżącego roku odbyła się w Zakładzie Fizyki Medycznej Centrum Onkologii w Warszawie bardzo miła uroczystość jubileuszu 50-lecia pracy w Instytucie Onkologii prof. Barbary Gwiazdowskiej. Z tej okazji prof. Gwiazdowska przedstawiła szerokiemu gronu kolegów z Zakładu, prezentując liczne archiwalne już fotografie, historię Zakładu Fizyki, tylko o dwa lata młodszego od Instytutu jako całości. Dało to okazję, szczególnie młodszym koleżankom i kolegom, do zapoznania się z tą dłu-goletnią tradycją.

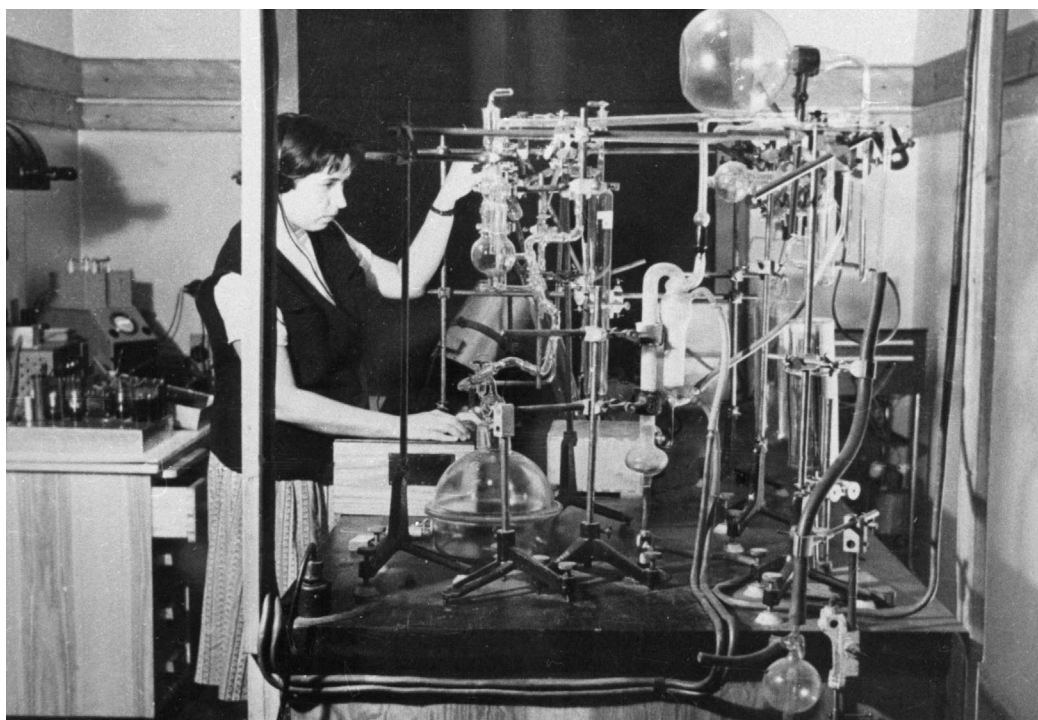
Prof. dr hab. Barbara Antonina Gwiazdowska, urodziła się dnia 23 września 1927 r. w Warszawie. Studia wyższe odbyła w latach 1947-1952 na Wydziale Łączności Oddział Fizyki Stosowanej (Sekcja Elektrotechniki Medycznej) Politechniki Warszawskiej. W roku 1951 przez kilka miesięcy pracowała w Głównym Urzędzie Miar w Warszawie, a od roku 1952 nieprzerwanie do chwili obecnej pracuje w Instytucie Onkologii w Warszawie.

Stopień naukowy doktora uzyskała w roku 1966, stopień naukowy doktora habilitowanego w roku 1985. W ro-

ku 1996 uzyskała tytuł profesora. W latach 1968/69 odbyła roczny staż w Medical Physics Department of the Royal Marsden Hospital w Londynie. Ponadto wyjeżdżała na krótkie wizyty zawodowe oraz liczne konferencje do różnych krajów europejskich.

W roku 1972 została powołana na stanowisko kierownika Zakładu Fizyki Medycznej, z którego ustąpiła dopiero z powodu osiągnięcia wieku emerytalnego. Jej dorobek naukowy obejmuje ponad 100 prac, publikowanych w czasopismach krajowych i zagranicznych.

Działalność badawcza i zawodowa prof. Barbary Gwiazdowskiej była i jest związana z zastosowaniem metod fizyki i techniki w diagnostyce i radioterapii w onkologii. W początkach pracy zawodowej zajmowała się głównie dozymetrią promieniowania jonizującego. Była współautorką opracowania i skonstruowania pierwszych w Polsce liczników Geigera-Muellera, mających zastosowanie w medycynie, nieodzownych do przeprowadzania pomiarów w okresie, w którym nie było ani produkcji w Polsce, ani importu tych urządzeń. Opracowała zasady pomiaru

Barbara Gwiazdowska napełnia mieszkanką gazową komory Geigera-Muellera konstruowane w Zakładzie Fizyki (rok 1952)

dawk promieniowania rentgenowskiej aparatury terapeutycznej i uczestniczyła w przeprowadzaniu tych pomiarów we wszystkich ośrodkach w Polsce. Zajmowała się ochroną radiologiczną, zarówno w Instytucie Onkologii, jak i w innych placówkach onkologicznych w kraju, do chwili powołania Centralnego Laboratorium Ochrony Radiologicznej.

W drugiej połowie lat pięćdziesiątych związała swe zainteresowania z zastosowaniem w medycynie izotopów

promieniotwórczych. Opracowała metodykę badania jodochwytności tarczycy jodem-131 i wprowadziła standaryzację tych pomiarów, co umożliwiło prowadzenie porównań międzynarodowych, organizowanych przez Międzynarodową Agencję Energii Atomowej (IAEA). Uczestniczyła w międzynarodowym programie badań metabolicznych w chorobie nowotworowej z pomocą radioaktywnego wapnia-47. Zwróciła uwagę na możliwości otrzymania niejednoznacznych wyników, gdyż dwa człony

Wojciech Bulski w imieniu zespołu Zakładu składa profesor Gwiazdowskiej gratulacje z okazji jubileuszu i wręcza pamiątkową książkę

rodziny promieniotwórczej Ca47-Sc47 charakteryzują się odmiennym metabolizmem. Na podstawie własnej metody pomiarowej prześledziła drogi obrotu obu pierwiastków w organizmie i z tego zagadnienia wykonała pracę doktorską. Zagadnienie badania metabolizmu i narażenia ustroju na promieniowanie izotopów kościo-pokrewnych kontynuowała, badając retencję strontu-85 w organizmach małych zwierząt laboratoryjnych.

Dalsze badania prof. Gwiazdowskiej w dziedzinie medycyny nuklearnej wiązały się ze scyntyografią. Była współautorką pierwszych w Polsce, a we fragmentach również pierwszych na świecie, opracowań dotyczących fizycznych podstaw procesu scyntygraficznego. Wprowadziła nowe metody, pozwalające na uzyskanie lepszej jakości obrazu, oraz modyfikację statystycznej analizy danych, dotyczących detekcji sygnałów. W trakcie tych badań prof. Gwiazdowska zajęła się również zagadnieniem kontroli jakości aparatury scyntygraficznej.

Uczestniczyła również w badaniach innych technik obrazowania: konwencjonalnej rentgenodiagnostyki, tomografii komputerowej oraz mammografii.

Na szczególne podkreślenie zasługują podjęte i/lub rozwinięte przez Nią badania w dziedzinie dozymetrii wiązek promieniowania. Związane one były z wysokimi wymaganiami stawianymi terapii megawoltowej, która, przy nieprzebraniu rygorów dozymetrycznych, może nieść ryzyko powikłań, niewyleczeń, a nawet groźnych wypadków; a także z rozwojem badań wielośrodkowych. Prof. Gwiazdowska zorganizowała w Zakładzie Fizyki Medycznej Laboratorium Wtórnych Wzorców Dozymetrycznych, które wzorcuje terapeutyczne dawkomierze dla wszystkich ośrodków onkologicznych w Polsce oraz opracowuje dla nich zasady jednolitego postępowania dozymetrycznego i kontroli jakości aparatury. W roku 1986 Laboratorium zostało włączone do sieci laboratoriów Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej (IAEA/WHO network of SSDLs). Od roku 1991 w ramach projektów badawczych, wspomaganých finansowo przez IAEA, koordynuje porównawcze badania wyznaczania dawek w ośrodkach radioterapii w Polsce.

Ważnym aspektem działalności prof. Gwiazdowskiej jest szeroko rozumiana działalność dydaktyczna. Stworzyła w Zakładzie nowoczesną szkołę polskiej fizyki medycznej w zakresie badań nad diagnostycznym i terapeutycznym zastosowaniem promieniowania jonizującego. W Zakładzie doktoraty uzyskało 7 osób, ponad 50 fizyków wykonało prace magisterskie. Prof. Gwiazdowska była współautorką programu specjalizacji z fizyki medycznej dla studentów Wydziału Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego. Zorganizowane przez Nią międzynarodowe letnie szkoły „Fizyka Medyczna w Radioterapii” spotkały się z dużym uznaniem w kraju i w wielu ośrodkach zagranicznych.

Prof. B. Gwiazdowska była i jest nieprzerwanie zaangażowana w działalność organizacyjną. Jest czynnym członkiem wielu towarzystw naukowych, krajowych i zagranicznych. Na szczególne podkreślenie zasługuje Jej aktywny udział w Polskim Towarzystwie Fizyki Medycznej, którego była członkiem-założycielem, i w którym pełniła

szereg funkcji. Jest też wieloletnim członkiem Komitetu Fizyki Medycznej PAN, Podkomisji Nauk Biologiczno-Medycznych Rady ds. Atomistyki przy Państwowej Agencji Atomistyki, wchodzi w skład Rady Naukowej Centralnego Laboratorium Ochrony Radiologicznej. W latach 1975-1995 była członkiem Rady Naukowej Centrum Onkologii, oraz wchodzi w skład komitetów redakcyjnych 2 czasopism naukowych (*Nowotwory Journal of Oncology, Polish Journal of Medical Physics*).

Za działalność badawczo-naukową prof. Gwiazdowska otrzymała szereg nagród, w tym między innymi, następujące nagrody:

- Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej w latach 1966 i 1989
- Państwowej Rady ds. Wykorzystania Energii Atomowej w latach 1974, 1983
- Polskiego Towarzystwa Fizyki Medycznej w latach 1981, 1982.

Otrzymała również szereg odznaczeń, a wśród nich Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, w roku 1984.

Należy podkreślić, że Pani prof. Gwiazdowska jest nadal niezwykle czynna zawodowo, a jej autorytet i dorobek naukowy są dla Zakładu i dla Centrum Onkologii bardzo pomocne w uzyskiwaniu krajowych i zagranicznych grantów. Aktualnie prof. Gwiazdowska jest kierownikiem jednego grantu KBN i jednego grantu IAEA. Jest dla wszystkich kolegów z Zakładu wzorem rzetelności naukowej i zawsze służy poradą i pomocą młodszym kolegom w ich pracy naukowej. Życzymy Jej z tej okazji jak najdłuższej i jak najowocniejszej dalszej pracy w Centrum Onkologii, która przyniosła Jej tyle sukcesów i satysfakcji.

Dr Wojciech Bulski
Zakład Fizyki Medycznej
Centrum Onkologii-Instytut
im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

VIII Zjazd Polskiego Towarzystwa Chirurgii Onkologicznej

W dniach 23-25 maja 2002 r. w Ustce odbył się VIII Zjazd i XIX Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, organizowane przez Oddział Chirurgii Onkologicznej Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego w Słupsku z jego ordynatorem dr Zoranem Stojcevem.

Tematyka Zjazdu – „Nowotwory górnego odcinka przewodu pokarmowego i leczenie wspomagające w tych nowotworach”, wywołały duże zainteresowanie nie tylko chirurgów onkologów, ale jak należało się spodziewać, również chirurgów ogólnych.

Przewodniczący Komitetu Naukowego prof. Andrzej Szawłowski zorganizował wiele interesujących wykładów, które prezentowali znaczący przedstawiciele chirurgii ogólnej, onkologicznej i innych dziedzin medycyny.

Podczas Walnego Zgromadzenia odbyły się wybory nowych władz Polskiego Towarzystwa Chirurgii Onkologicznej, które obecnie liczy 402 członków.

Skład Zarządu Polskiego Towarzystwa Chirurgii Onkologicznej:

prof. P. Murawa	Prezes
dr J. Pietruszkiewicz	Sekretarz
doc. A. Stelmach	Skarbnik

Członkowie:

prof. A. Szawłowski, doc. K. Herman, doc. A. Jeziorski, doc. Wł. Ruka, dr K. Cisarz, dr Z. Stojcev

VIII Zjazd Polskiego Towarzystwa Chirurgii Onkologicznej skupił pokaźną liczbę – ponad 450 uczestników z kraju i zagranicy, a jego oprawa wraz z imprezami towarzyszącymi pozostawiły niezatarte wrażenia i uznanie dla organizatorów.

Dr med. Jerzy Pietruszkiewicz

Klinika Nowotworów Piersi i Chirurgii Rekonstrukcyjnej
Centrum Onkologii-Instytut
im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Kanadyjskie obchody 70-lecia Instytutu Radowego w Warszawie

W dniach 12-19 maja 2002 r., na zaproszenie Kanadyjskiej Sekcji Towarzystwa Marii Skłodowskiej Curie w Hołdzie, oraz Konsula Generalnego RP w Toronto pana Jacka Junoszy Kisielewskiego – odbyły się kanadyjskie obchody 70-lecia powstania Instytutu Radowego w Warszawie. Na uroczystości przybyli z Polski: długoletni Dyrektor Instytutu Onkologii, obecny Prezes Towarzystwa prof. Andrzej Kułakowski, oraz mgr Alicja Rupińska, prowadząca sekretariat Towarzystwa.

Program kanadyjskich jubileuszowych obchodów 70-lecia Instytutu Radowego przewidywał wystąpienia prof. Andrzeja Kułakowskiego na uniwersytecie w Buffalo, w Toronto i w Hamilton, połączone z przedstawieniem trzech filmów związanych z tym tematem.

Film „Maria” wykonany w Studio Filmowym Kadr w Warszawie, w reżyserii Krzysztofa Szmagiera, przedstawia życie i dzieło Marii Skłodowskiej Curie, film „Instytut Radowy w Warszawie” przedstawiał historię powstania Instytutu przy ul. Wawelskiej, zaś film „Na początku był rad” przybliżył widzom historię powstania jednego z najnowocześniejszych Centrów Onkologii w Europie, usytuowanego na Ursynowie w Warszawie.

Spotkania na Uniwersytetach w Toronto i w Hamilton odbyły się zgodnie z planem. Spotkanie w Buffalo miało nieco inny charakter, bowiem zorganizowano spotkanie gości z Polski z pracownikami naukowymi Roswell Park Cancer Institute, a wieczorem – spotkanie w Polish Arts Club w Buffalo. Spotkanie w Roswell Park Cancer Centre było szczególnie przyjemne, gdyż prof. Andrzej Kułakowski, w ramach wymiany naukowej w roku 1965, pracował tu przez 6 miesięcy.

Zupełnie nieoczekiwanie prowadzący spotkanie Dr. Edwin A. Mirand – Vice President i Dean Emeritus – przekazał gościom z Polski dokumenty przechowywane

w aktach Centrum od 1921 roku, dotyczące szczegółów mającej wówczas nastąpić wizyty Marii Skłodowskiej Curie. Warszawskie Towarzystwo Marii Skłodowskiej Curie w Hołdzie nie posiadało tych dokumentów, z tym większą więc radością goście z Polski przyjęli ten dar.

W dniu 17 maja 2002 w Konsulacie Generalnym RP w Toronto odbyło się spotkanie przedstawicieli polonijnych, oraz świata lekarskiego i akademickiego z profesorem Kułakowskim i mgr Alicją Rupińską.

Po części oficjalnej, otwartej przez Konsula Generalnego pana Jacka Junoszę Kisielewskiego, odbyła się ceremonia przekazania Pamiątkowej Jubileuszowej Teki Instytutu, filmu „Maria”, oraz wybitego w Polsce z okazji 100-lecia odkrycia Radu pamiątkowego medalu – osobom, które w jakiś sposób przyczyniły się do zrealizowania kanadyjskich obchodów 70-lecia Instytutu Radowego w Warszawie.

Goście z Polski i Konsul Generalny podziękowali szczególnie serdecznie pp. Zofii i Zdzisławowi Kata z Hamilton za inicjatywę i realizację przedsięwzięcia.

Wyrazy wdzięczności skierowano również do Dyrektora Polskich Linii Lotniczych LOT pana Tadeusza Postępskiego, oraz do Rady Dyrektorów Polskiej Credit Union w Toronto, przekazane na ręce pani Ireny Kremblewskiej, sponsorów biletów lotniczych prof. Andrzeja Kułakowskiego i mgr Alicji Rupińskiej.

W czasie kanadyjskich obchodów 70-lecia Instytutu Radowego ogłoszona została akcja renowacji Instytutu na Wawelskiej.

Zofia Kata
57 Congress Cres
Hamilton
ont L8K – 6C5
Canada